

A dioktaéderes kloritok nevezéktanának egy magyar vonatkozása

dr. Viczián István

A dioktaéderes kloritnak eddig négy nevet adtak különböző szerzők. Az első leíró, SZAMOJLOV, JA. V. (1906) az általa vizsgált anyagot α -kloritit néven publikálta. 1940-ben LAZARENKO, E. K. az általa leírt dioktaéderes kloritot *donbasszit*-nek nevezte el. Az ötvenes évektől — főleg SUDO, T. vizsgálatait követően — mind több helyről került elő dioktaéderes klorit, ezeknek ENGELHARDT, W. v., MÜLLER, G., KROMER, H. (1962) a *sudoit* nevet adta. Ez a név nagyon elterjedt az irodalomban, bár DRIC, V. A., LAZARENKO, E. K. (1967) meggyőzően kimutatták, hogy az említett három néven leírt ásvány azonos, és ők ennek alapján a *donbasszit* nevet tartják jogosnak.

Úgy látszik azonban, hogy tulajdonképpen egy magyar mineralógus, VAVRINECZ Gábor által adott név használata lenne a leghelyesebb, akinek munkájára különben, DRIC, V. A. és LAZARENKO, E. K. is utaltak. VAVRINECZ G. Még jóval LAZARENKO előtt 1936-ban, a kloritok kémiai rendszerezésével foglalkozva rámutatott egy Al -klorit, mint elméleti szélső tag létezésének lehetőségére, és felismerte, hogy ez az Al -klorit tulajdonképpen azonos a SZAMOJLOV által leírt α -kloritittal. Mivel azonban helyesen — sem az „ α ” jelölést, sem az „-itit” végződést nem tartotta egy önálló ásványfaj megnevezésére alkalmasnak, az ásványt a lelőhely nyomán *nagyolnit*-nek nevezte el. Sajnálatos, hogy a nagolnit nevet, amelynek, úgy látszik, kétségtelen prioritása van, és a legelső leírásra is méltányosan utal, később sem a szöveget, sem a nyugati irodalom nem vette át.

Mivel az IMA nevezéktani bizottsága is a dioktaéderes klorit nevet fogadta el, a vitától elnevezések helyett, nem lenne helyes a nomenklaturai vitát újra feleleveníteni, mégis érdemesnek látszott röviden megemlíteni egy magyar kutató, VAVRINECZ Gábor idevágó eredményeit.

Irodalom — Literatur

Дриц, В. А. Лазаренко, Е. К. (1937) Структурно-минералогическая характеристика Донбасситов. Мин. Сб 21., 1., 40–48. — VAVRINECZ G. (1936, 1937): Ásványrendszertani tanulmányok. II. közzemény: A chlorit-csoport. Földt. Közl. 66., 10–12., 242–253., 67., 1–3., 46–63.

Ein ungarischer Beitrag zur Nomenklatur dioktaedrischer Chlorite

dr. I. Viczián

Dem dioktaedrischen Chlorit wurden bis jetzt vier Namen durch verschiedene Verfasser gegeben. Der erste Beschreiber, Ja. W. SAMOJLOW (1906), publizierte das von ihm untersuchte Material unter dem Namen α -Chloritit. Im Jahre 1940 benannte E. K. LASARENKO den von ihm beschriebenen dioktaedrischen Chlorit *Donbassit*. Von den fünfziger Jahren an — vor allem nach den Forschungen von T. SUDO — wurde dioktaedrischer Chlorit an mehreren Stellen gefunden. Diesen Funden gaben W. v. ENGELHARDT, G. MÜLLER und H. KROMER (1962) den Namen *Sudoit*. Zur Zeit wird dieser Name am häufigsten gebraucht, obwohl W. A. DRITZ, und E. K. LASARENKO (1967) es überzeugend nachgewiesen haben, dass das unter den erwähnten drei Namen beschriebene Mineral ein und dasselbe ist und dass daher diese Verfasser auf diesem Grund die Benützung des Namens *Donbassit* für vollkommen berechtigt halten.

Trotzdem wäre es eben die Benützung eines, von einem ungarischen Mineralogen, Gábor VAVRINECZ, vorgeschlagenen Namens am richtigsten, auf dessen Arbeit übrigens auch W. A. DRITZ und E. K. LASARENKO hingewiesen haben. Es war noch lange vor E. K. LASARENKO, und zwar im Jahre 1936, dass G. VAVRINECZ in einer Arbeit über die chemische Klassifizierung der-Chlorite auf rein theoretischer Grundlage die Möglichkeit der Existenz eines Al-Chlorits, als eines extremen Gliedes der Chloritgruppe, andeutete und erkannte, dass dieser Al-Chlorit eigentlich identisch mit dem von Ja. W. SAMOJLOW beschriebenen α -Chloritit war. Da aber er — ganz richtig — weder die Bezeichnung „ α “, noch das Suffix „-itit“ für geeignet zur Benennung einer selbständigen Mineralabart hielt, hat er das Mineral Nagolnit benannt. Es ist zu bedauern, dass den Begriff Nagolnit, der unseres Erachtens ohne Zweifel eine Priorität hat und ausserdem gerecht auf die vorerste Beschreibung hinweist, später weder von den sowjetischen, noch von den westlichen Verfassern übernommen wurde.

Da auch die Nomenklatur-Kommission der IMA an Stelle der diskutierten Benennungen den Namen dioktaedrischer Chlorit angenommen hat, wäre es nicht ratsam, die frühere Diskussion über diese Nomenklaturfrage von neuem anzuregen. Trotzdem schien es dem Verfasser gerecht zu sein, die einschlägigen Ergebnisse eines ungarischen Forschers, Gábor VAVRINECZ, kurz zu erwähnen.